

Kayak ve Snowboarda İlişkin Heyecan Arama Ölçeği (KSİHAÖ): Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Sırrı Cem DİNÇ¹ Mustafa DEMİRCAN²

Öz

Amaç: Thomson ve diğ. (2012) tarafından kayak ve snowboard katılımcılarının heyecan arayışı düzeyini ölçmek üzere geliştirilen “The Contextual Sensation Seeking Questionnaire for Skiing and Snowboarding (CSSQ-S)” ölçeğinin Türk popülasyonu için geçerlik ve güvenilirliğinin belirlenmesidir.

Materyal ve Yöntem: Çalışmaya farklı kayak merkezlerinde kayak ve snowboard yapan 622 kişi (kadın 167, $\bar{x}=24,33\pm 2,54$ yaş; erkek 455 $\bar{x}=27,52\pm 2,21$ yaş) katılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliği için AFA ve DFA, güvenilirliği için ise iç tutarlılık katsayısı ve test-tekrar test korelasyonu kullanılmıştır. Analizler SPSS 24 ve AMOS 23.0 paket programıyla yapılmıştır.

Bulgular: Gerçekleştirilen AFA sonuçları, maddelerin faktör yük değerlerinin iki alt boyut altında 0,58-0,81 aralığında değiştiğini ve toplam varyans %64’ünü karşıladığını göstermiştir. Gerekli modifikasyon işlemlerinin yapıldığı DFA sonuçları ise, modelin mükemmel ve yeterli uyum indekslerine ulaştığını ($\chi^2/sd=5$, CFI=0,95, GFI=0,95, AGFI=0,91, RMSEA=0,07) ve maddelerin faktör yük değerlerinin 0,55 ile 0,86 arasında değiştiğini göstermiştir. Test-Tekrar Test korelasyonu 0,98 ($p<0,01$) ve iki alt boyut için Cronbach Alpha değerleri 0,77 ve 0,86 olarak saptanmıştır.

Sonuç: Araştırmadan elde edilen bulgulara dayanarak, ölçeğin iki faktörlü (yenilik arayışı ve risk arayışı) “Kayak ve Snowboarda İlişkin Heyecan Arama Ölçeği” (KSİHAÖ) olarak Türk kültüründe kullanılabilecek yeterli psikometrik özelliklere sahip geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler

Kayak,
Snowboard,
Heyecan Arayışı,
Geçerlik ve Güvenirlik,

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 11.06.2019

Kabul Tarihi: 22.07.2019

Online Yayın Tarihi: 15.09.2019

DOI: 10.18826/useeabd.575321

The Contextual Sensation Seeking Questionnaire for Skiing and Snowboarding (CSSQ-S): The Study of Validity and Reliability in Turkish

Abstract

Aim: This study was to examine the validity and reliability of The Contextual Sensation Seeking Questionnaire for Skiing and Snowboarding (CSSQ-S) that measures the level of sensation seeking for skiing and snowboarding, was developed by Thomson et al. (2012) for Turkish population.

Material and Methods: The sample group of the study consisted of 622 (female: $n=167$, $\bar{x}_{age}=24.33\pm 2.54$; male: $n=455$, $\bar{x}_{age}=27.52\pm 2.21$) who were actively involved in skiing and snowboarding in different ski centers. EFA and CFA were used for construct validity and internal consistency coefficient and test-retest correlation were used for reliability. PSS 24 and AMOS 23.0 software were used for analysis.

Results: EFA showed that the factor structure revealed two sub-dimensions, the factor load values of the items varied between 0.58 and 0.81 and covered 64% of the total variance. The CFA results showed that the model reached perfect and adequate fit indexes ($\chi^2/sd=5$, CFI=0.95, GFI=0.95, AGFI=0.91, RMSEA=0.07) after with the necessary modification procedures and the factor load values of the items varied between 0.55 and 0.86. Test-Retest correlation was 0.98 ($p<0.01$) and Cronbach Alpha values were found to be 0.77 and 0.86 for two sub-scales.

Conclusion: Based on the findings of the study, it can be said that the scale is a valid and reliable measurement tool with sufficient psychometric properties that can be used in Turkish culture as 2-factors structure (novelty seeking and risk seeking).

Keywords

Skiing,
Snowboarding,
Sensation Seeking,
Validity and Reliability,

Article Info

Received: 11.06.2019

Accepted: 22.07.2019

Online Published: 15.09.2019

DOI: 10.18826/useeabd.575321

GİRİŞ

Kayak, snowboard ve dağ bisikleti gibi yokuş aşağı yüksek hızlı etkinlikler, engebeli arazilerde ve belirsiz hava koşullarında yapıldığı için ağır yaralanmayla sonuçlanabilecek düşme ve kaza potansiyeli taşıyan çok riskli etkinlikler olarak kabul edilmektedir (Thomson, Rajala, Carlson & Rupert, 2014; Goma-i-Freixanet, Martha & Muro, 2012; Shealy, Ettliger & Johnson, 2005). Macera sporları kapsamında irdelenen bu etkinlikler, ciddi yaralanma ve ölüme neden olabilecek etkinlikler olarak ifade

The role and contributions of each authors as in the section of IJSETS Writing Rules “Criteria for Authorship” is reported that: **1. Author:** Contributions to the conception or design of the paper, data collection, statistical analysis, writing of the paper and final approval of the version to be published paper; **2. Author:** Data collection, statistical analysis, writing of the paper,

¹Corresponding Author: School of Sport Sciences and Technology, Hacı Bektaş Veli University, Nevşehir/Turkey scem.dinc@gmail.com 0000-0001-6915-4540

² Social Sciences Institute Recreation Department, Celal Bayar University/Manisa demircanmustafa@gmail.com 0000-0003-0967-3271

edilmektedir (Willig, 2008). Macera deneyimi ise özgür irade gösterilerek dahil olunan, kişisel ruh haliyle uyumlu, içsel olarak motive eden ve belirsizlik içeren etkinliklerdir (Priest & Gass, 2017). Pedersen (1997) yüksek riskli macera sporlarının içerdiği risklere göre sıralaması ve katılımcıların bu etkinliklere katılma arzularına ilişkin görüşlerini araştırdığı çalışmada, yüksek riskli macera sporlarını sıralamıştır. Buna göre paraşütle uçurumdan serbest atlama, paraşütle serbest atlama (skydiving), dağcılık (yüksek irtifa, kaya tırmanışı, alpinizm), bungee jumping, akarsu kanosu ve kayağı, kayak ve snowboard, yamaç paraşütü, yelken kanat, aletli dalış vb. etkinlikleri yüksek riskli macera sporları arasında değerlendirmiştir. Sayılanlara ek olarak Demirhan (2003) doğa sporlarına ilişkin riskin algılanması başlıklı çalışmada, oryantiring, trekking, dağ bisikleti, rafting, yelken ve rüzgâr sörfü gibi sporları ekleyerek kara, hava, su, kış ve motor sporları kategorileri içerisine etkinlikleri yerleştirdiği görülmüştür. Son olarak ise Thomson (2012) bmx, aletli mağara dalışı, uçurtma sörfü, yüksekte bant köprü üstünde dengeli yürüyüş, kaykay ve agresif paten, yarasa kanat ile uçurumdan paraşütle serbest atlama gibi sporları yüksek riskli macera sporlarına ekleyerek, yer çekimi sporları, dağ sporları, su sporları gibi ana kategorilere ayırmıştır. Tomlinson & Leigh (2004) ise yüksek riskli macera sporlarını; hava, kara ve su sporları olarak gruplamıştır. Bu anlamda kayak ve snowboard, yer çekimi sporları (Thomson, 2012) veya kış sporları (Demirhan, 2003) ana kategorileri içerisinde tanımlanan yüksek riskli macera sporlarından ikisidir. Bu sporların özelinde var olan farklı etkinlik alanları, teknikler, ekipmanlar, tutum ve davranışları içeren riskli yapılardan dolayı katılımcıları cezbediği ve motive ettiği belirtilmiştir (Demirhan, Aşçı, Kangalgil & Saraçbaşı, 2014).

Konuya ilişkin araştırmalar, yüksek riskli macera rekreasyonu etkinliklerine katılım motivasyonunun anlaşılmasında kişilik özellikleri (Maher, Thomson & Carlson, 2015; Thomson & Carlson, 2014) duygusal değişimler (zirve performans) (Kerr & Mackenzie, 2012), nöro-psikoloji ve genetik faktörler (Thomson, 2012; Stoel, De Geus & Boomsma, 2006) üzerinde yoğunlaşmışlardır. Risk alma eğilimindeki bireysel farklılıkları araştıran çoğu çalışmada ise heyecan arayışı hemen hemen odak noktada yer almaktadır (Ferrando ve Chico, 2001; Zuckerman, 2007). Gerçekten de Goma-i Freixanet ve diğ., (2012) yüksek riskli macera sporlarına katılım motivasyonlarının bireyler arasında farklılık gösterirken heyecan arayışı hemen hemen her katılımcıda ortak motivasyon olarak bildirilmiştir. Bunun temel nedeni risk almanın (örn: madde kullanımı, dikkatsiz araç sürüşü, riskli cinsel davranışlar, yüksek riskli sporlar; Zuckerman, 2007), fizyolojik uyarılmayı artıran duyguları deneyimlemenin açık yollarından birisi olarak görülmesidir (Zuckerman, 1994).

Heyecan arama literatürünün öncülerinden birisi olarak kabul edilen Zuckerman (1994) bu kavramı, “değişik, yeni, karmaşık veya yoğun heyecan ve deneyimlerin aranması ve bu yolla yaşanacak deneyim uğruna fiziksel, hukuki ve finansal risk alma arzusu” olarak tanımlamıştır. Risk alma isteği kendi başına bir amaç değil, katılımcı özellikleri açısından önemli bir kaynaktır. Heyecan arayıcılar, sıklıkla deneyimle ilişkili riski göz ardı etmekte veya riski değerli bir ödül gibi kabul etmektedirler. Bunun yanı sıra sosyal açıdan yararlı davranışlar sergileme eğilimindeki heyecan arayıcıların da risk almayı arzuluyor olması, üzerinde dikkatle durulması gereken önemli bir konu olarak vurgulanmıştır (Zuckerman, 1994). Goma-i Freixanet ve diğ., (2012)’nin derleme çalışmasında; korunmasız ve sıradan cinsel ilişki, uyuşturucu kullanımı, kumar oynama ve suç gibi yüksek riskli sosyal içerikli davranışlar gibi, yüksek riskli macera sporları katılımı da heyecan arayışı kişilik özelliğiyle ilişkilendirilmiştir. Heyecan arayışı kişilik özelliği, birkaç ölçek kullanılarak ölçülebilir. Bunlardan en bilinen ve yaygın kullanılanlar Heyecan Arama Ölçeği (Sensation Seeking Scale) (Zuckerman, 1994), Acil Durum, Ön Tasarlama, Sabır ve Heyecan Arayışı (Urgency, Premeditation, Perseverance, and Sensation Seeking) Dürtüsel Davranış Ölçeği (Impulsive Behaviour Scale) (Whiteside & Lynam, 2001) ve ZKPQ olarak kısaltılan Zuckerman-Kuhlman Kişilik Ölçeği’dir (Zuckerman, Kuhlman, Joireman, Teta & Kraft, 1993).

Yüksek riskli macera sporlarının doğal bir parçası olan ciddi yaralanma ve ölüm potansiyeline rağmen katılımcıların bu etkinliklere ilgi duyduğunu görülmektedir (Zuckerman, 2007). Yüksek riskli macera sporu olarak kabul edilen kayak ve snowboard ile ilgili risk alma ve heyecan arayışı bir seri araştırmada incelenmiştir (Ruedl, Pocecco, Sommersacher ve diğ., 2010; Russel, Christie & Hagel, 2010; Cusimano & Kwok, 2010, Thomson, Hanna, Carlson & Rupert, 2013, Thomson ve diğ., 2014, Thomson & Carlson, 2014). Kayak ve snowboard turistleri arasında yapılan çalışmada kullanılan tek sorulu bireysel risk alma değerlendirmesi, katılımcıların risk alma davranışlarıyla heyecan arayışı kişilik özelliklerinin ilişkili olabileceğini ortaya koymuştur (Ruedl, Abart, Ledochowski, Burtscher & Kopp, 2012). Sonuçta, bireysel olarak cevaplandırılan risk alma ve risk telafisi raporlarının yüksek heyecan arayışı toplam

skorlarıyla ilişkili olduğunu saptamışlardır. Bir başka deyişle heyecan arayışı kişilik özelliğinin kayak pistlerindeki riskli davranışlarla ilişkili olduğu vurgulanmıştır. Diğer bir çalışma serisi de kayak ve snowboard risk algısı üzerine kurgulanmıştır. Bunlara göre kayak kaskı kullanımının kafa travması riskini %60 oranında potansiyel olarak azalttığı belirtilen çalışmaların (Cusimano & Kwok, 2010) yanı sıra bireysel risk alma davranışına kayak kaskı kullanmanın potansiyel etkisinin tartışmalı olduğunu bildiren araştırmalar da mevcuttur (Ruedl ve diğ., 2010; Scott, Buller, Andersen, ve diğ., 2007). Risk telafi hipoteziyle Scott ve diğ., (2007)'nin yaptığı araştırmada; güvenlik araçları kullanıcılarının yanlış güvenlik duygusuna neden olduğunu ve risk alma davranışında artış yarattığı varsayımı üstünde durulmuştur. Bu da kayak sırasında güvenlik araçları kullanımının risk alma düzeyini telafi etmediğini göstermektedir. Kayak ve Snowboarda ilişkin risk alma ile ilgili bir başka çalışmada Ruedl ve diğ., (2010), yüksek risk alan bireylerin daha hızlı kaymayı tercih eden katılımcılar olduğunu saptamışlardır. Farklı çalışmalarda ise kayak kaskı gibi güvenlik ekipmanı kullanımının daha yüksek risk alanlardan ziyade daha yüksek beceriye sahip olanlar tarafından tercih edildiği belirlenmiştir (Sulheim, Holme, Ekeland, & Bahr, 2006; Ruedl ve diğ., 2010).

Kış sporlarında risk algısı ve heyecan arayışı kişilik özelliğine ilişkin çalışmalar da mevcuttur. Thomson (2012), kayak ve snowboardçularda katılım motivasyonunun etkinliğe özel olarak ortaya çıkan heyecan arayışı ve risk alma değişkenlerinden ziyade, genel kişilik özelliğine ait heyecan arayışı düzeyi ile ilişkili olabileceğini belirtmiştir. Yazar, yaygın kullanılan heyecan arayışı ölçeklerinde kayak ve snowboarda özel risk ve heyecan durumlarının net biçimde ifade edilmediğini bu nedenle kayak ve snowboard popülasyonuna yönelik, yüksek riskli macera sporları davranışıyla ilişkili psikolojik süreçlerin tanımlandığı, “The Contextual Sensation Seeking Questionnaire for Skiing and Snowboarding” (CSSQ-S) geliştirilmiş ve pskometrik ölçüm sonuçları yayınlanmıştır (Thomson ve diğ. 2012). Ölçek son on yıl içerisinde bir seri araştırmada yoğun biçimde kullanılmıştır (Maher ve diğ, 2015, Thomson ve diğ., 2013, Thomson ve diğ., 2014, Thomson & Carlson, 2014). Ayrıca ölçeğin İngilizce orijinal formu bugüne kadar İtalyanca'ya uyarlanmıştır (Claudia, Sergio, Luca & Grazia, 2018). Bu bağlamda araştırmanın amacı Thomson ve diğ., (2012) tarafından geliştirilen Kayak ve Snowboarda İlişkin Heyecan Arama Ölçeği'nin (CSSQ-S; The Contextual Sensation Seeking Questionnaire for Skiing and Snowboarding) Türk popülasyonu için geçerlik ve güvenilirliğinin belirlenmesidir.

MATERYAL ve YÖNTEM

Çalışmada, betimsel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Veriler, kayak ve snowboardcular arasından grup örnekleme yöntemiyle toplanmıştır. Grup örnekleme yöntemi, büyük ölçekli tarama araştırmalarında kullanılan grupların listelenmesi zor olduğu için kullanılan bir örnekleme türüdür (Balcı, 2009).

Katılımcılar

Çalışma üç farklı örnekleme grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Dilsel eşdeğerlik testleri; Manisa Celal Bayar Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenim gören 38 (20 kadın, $\bar{x}=27\pm4,77$ yaş; 18 erkek, $\bar{x}=25,05\pm2,38$ yaş) öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Test-tekrar test ve ölçüm güvenilirliği için MCBÜ Macera Sporları Topluluğu üyesi, Kayak ve Snowboard katılımcısı olan 51 (23 kadın $\bar{x}=25,13\pm2,54$ yaş; 28 erkek $\bar{x}=24,96\pm2,21$ yaş) kişiden toplanan verilerle incelenmiştir. Yapı geçerliliği için ise farklı kayak merkezlerinde kayak ve snowboard branşlarıyla ilgilenen ve aktif olarak katılım gösteren 622 (167 kadın, $\bar{x}=24,33\pm2,54$ yıl; 455 erkek, $\bar{x}=27,52\pm2,21$ yıl) kişi oluşturmuştur. Araştırmadaki tüm örnekleme grupları Erkuş (2014) ve Büyüköztürk, (2012)'nin önerileri dikkate alınarak “amaçlı-ölçüt örnekleme” yöntemiyle belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Thomson ve diğ. (2012) tarafından kayak, snowboard ve dağ bisikleti etkinliklerine özel durumlara yönelik heyecan arayışını ölçmek üzere geliştirilen The Contextual Sensation Seeking Questionnaire for Skiing and Snowboarding (CSSQ-S) kullanılmıştır. Orijinal ölçek 1 (kesinlikle katılmıyorum) ve 5 (kesinlikle katılıyorum) ile değerlendirilen 5'li Likert tipinde 10 maddeden oluşmaktadır. CSSQ-S, kayak ve snowboarddaki heyecan arayışının tek boyutlu bir kavramsallaştırmasıdır ve enstrümandan elde edilen veriler, yüksek iç tutarlılık (Cronbach Alpha 0,88), yüksek tekrar test güvenilirliği $r(31) = 0,94$ göstermiştir. Ölçeğin maddelerine ait faktör yükleri 0,54 ve 0,74 arasında olduğu bildirilmiştir. Uygulanmış olan EFA sonucundaki $\lambda = 4,94$ 'lik değeri ve % 49,94 toplam varyans temsiliyetiyle orijinal ölçek tek boyutta temsil sergilemektedir (Thomson ve diğ., 2012; Thomson ve diğ., 2013). Araştırmamızda kayak ve snowboard katılımcıları üzerine odaklanılması

gereğesiyle ölçeğin adı Kayak ve Snowboarda İlişkin Heyecan Arama Ölçeği” (KSİHAÖ) olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Ölçek uyarılma sürecinde etik ilkelere uymak amacıyla ölçeği geliştiren yazarlarla bağlantıya geçilmiş, kendi kültürümüze çeviri ve uyarılma için ölçeğin kullanım izni alınmıştır. Çalışma Manisa MCBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Etik Kurulunun 27697707-302.14.01 nolu uygunluk onayı alındıktan sonra başlatılmıştır. Türkçe’ye çevrilmesi aşamasında ölçekte yer alan ifadeler göz önünde bulundurularak tercihen yurt dışı deneyimi olan üç uzmana bağımsız olarak tercüme yaptırılmıştır. Türkçeye çevrilen ölçek ifadeleri spor bilimi alanında tercihen doğa ve macera etkinlikleri alanında çalışan uzman üç kişi tarafından değerlendirildikten sonra tek bir Türkçe form oluşturulmuştur. Oluşturulan bu Türkçe form, İngilizce ve Türkçe uzmanlığına sahip farklı üç hakeme yollanarak geri çeviri yöntemiyle tekrar İngilizceye çevrilmesi sağlanmıştır (Brislin, 1986). Uzmanlardan gelen İngilizce ifadeler ana dili İngilizce olan ve Türkçe bilen bir dil uzmanı tarafından ölçeğin orijinali ile karşılaştırılarak tek bir form oluşturulmuştur. Formun ölçeğin orijinali ile tutarlılık gösterdiği görülmesi ardından oluşturulan Türkçe formda yer alan ifadeler tek tek irdelenerek Türkçe dil anlatım bozukluğuna ilişkin sorun olup olmadığı kontrol edilerek ölçeğe son hali verilmiştir. Ölçeğin Türkçe ve İngilizce formları MCBÜ İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde öğrenim gören 38 son sınıf öğrencisine üç hafta arayla önce İngilizce sonra Türkçe olacak şekilde uygulanmıştır. Türkçe formun test-tekrar test ölçüm güvenilirliği için MCBÜ Macera Sporları Topluluğu üyesi, Kayak ve Snowboard katılımcısı olan 51 kişiden veriler üç hafta arayla toplanmıştır. Kayak ve Snowboarda İlişkin Heyecan Arama Ölçeği’nin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği için veriler Kayseri Erciyes, Kocaeli Kartepe, Bolu Kartalkaya ve Bursa Uludağ kış sporları merkezlerindeki kayak ve snowboardculara yüz yüze ve sosyal medya grupları üyelerine ise elektronik ortamda ulaşılarak gönüllülük esası dikkate alınarak toplanmıştır.

İstatistiksel Analiz

Ölçeğin hem İngilizce hem de Türkçe formuyla yapılan iki uygulama arasındaki kararlılık katsayısı test-tekrar test yöntemiyle incelenmiştir. Ölçek maddelerine madde-toplam güvenilirlik değerleri ve faktör yapısını incelemek için KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Barlett Sphericity testleri uygulanmıştır. Örneklemin Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve güvenilirlik katsayıları SPSS 24.00 programıyla ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) AMOS 23.0 (Arbuckle, 2012) programıyla gerçekleştirilmiştir. Geçerlik çalışmasından sonra KSİHAÖ’nin Cronbach Alfa ve test-tekrar test güvenilirlik değerleri hesaplanmıştır.

BULGULAR

Araştırma, farklı kayak merkezlerinde kayak ve snowboard etkinliklerine katılan bireylerle gerçekleştirilmiştir. Bireylerin demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Bireylerin Demografik Özellikleri

Cinsiyet	F	%
Kadın	167	26,8
Erkek	455	73,2
Medeni Durum		
Bekar	485	78,0
Evli	137	22,0
Eğitim Durumu		
Ortaöğretim	17	2,7
Lisans	519	83,5
Lisans Üstü	86	13,8
Ekonomik Düzey		
Düşük	38	6,1
Orta	432	69,5
Yüksek	146	23,4
Çok Yüksek	6	1,0
Branş		
Kayak	452	72,7
Snowboard	170	27,3
Beceri Düzeyi		
Başlangıç	75	12,1
Acemi	121	19,4

Orta Seviye	234	37,6
İleri Seviye	154	24,8
Uzman	38	6,1
Harcanan Gün Sayısı		
<10	394	63,3
10-25	143	23,0
25-40	49	7,9
>40	36	5,8
Kask Kullanımı		
Evet	398	64,0
Hayır	224	36,0
Pist Tercih		
Yeşil	78	12,5
Mavi	237	38,1
Kırmızı	217	34,9
Siyah	90	14,5

Tablo-1 incelendiğinde araştırmaya katılan 622 kayak ve snowboard katılımcısından, 167 kadın (%26,8), geriye kalan 455 erkek (%73,2) olduğu saptanmıştır. Bu değerler çalışmaya katılan kayak ve snowboard katılımcılarından erkek katılımcıların ağırlıkta olduğu sonucunu vermektedir. Katılımcılar yaş ortalamalarına göre ise, kadınlar 24,33 yaş ortalaması, erkekler ise 27,52 yaş ortalamasıyla katıldıkları görülmektedir. Yaş ortalaması genç yaş ortalaması olarak ele alınabilir. Katılımcıların medeni durumlarına göre 485 (%78) kişi bekar, 137 (%22) evli olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim durumlarına göre 17 (%2,7) kişi ortaöğretim, 519 (%83,5) kişi lisans ve 86 (%13,8) kişinin ise lisansüstü düzeyde eğitim durumuna sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun 519 (%83,5) lisans düzeyinde eğitim durumuna sahip olduğu ortaöğretim seviyesinde eğitim durumuna sahip olanların en az katılımcı sayısını oluşturduğu 17 (%2,7) görülmektedir. Katılımcıların ekonomik düzeyleri incelendiğinde 6 (%1) kişi çok yüksek, 38 (%6,1) kişi düşük, 146 (%23,4) kişi yüksek, 432 (%69,5) kişi ile en fazla orta düzey bütçeye sahip katılımcılar olarak görülmektedir. Katılımcıların branşa yönelik tercihleri incelendiğinde ise 452 (%72,7) kişi ile kayak, 170 (27,3) kişi ile snowboarda yönelindikleri görülmektedir. Beceri düzeyleri ele alındığında 75 (%12,1) kişinin başlangıç, 121 (%19,4) kişinin acemi, 234 (%37,6) kişinin orta seviye, 154 (%24,8) kişinin ileri seviye, 38 (%6,1) kişinin uzman seviyesinde olduğu görülmektedir. Katılımcıların harcadığı gün sayıları incelendiğinde büyük çoğunluğunun 10 günden az 394 (%63,3) kişi, 10 ile 25 gün arası 143 (%23,0) kişi, 25 ile 40 gün arası 49 (%7,9) kişi, 40 günden fazla 36 (%5,8) kişi olduğu görülmektedir. Katılımcıların kask kullanıp kullanmama durumları incelendiğinde ise 398 (%64,0) kişinin kask kullandığı, 224 (%36,0) kişinin ise kask kullanmadığı görülmektedir. Katılımcıların seviyelerine göre tercih ettikleri pistler ise 78 (%12,5) kişi ile yeşil pist, 237 (%38,1) kişi ile mavi pist, 217 (%34,9) kişi ile kırmızı pist, 90 (%14,5) kişinin ise siyah pist tercih edildiği görülmektedir.

Dilsel Eşdeğerlik: Uygulama sonrası ölçeğin iki uygulama arasındaki kararlılık katsayısı karşılaştırılmıştır. Analiz sonucunda ölçeğin her bir maddeye ilişkin korelasyon katsayılarının 0,46-0,85 arasında değiştiği, madde toplam puanları açısından Pearson Korelasyon katsayısının ise 0,83 ($p<0,01$) olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda KSIHAÖ'nin Türkçe ile İngilizce formu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunması ($p<0,01$) ölçeğin dil eşdeğerliğinin olduğunu göstermektedir. KSIHAÖ'nin Türkçe ve İngilizce formlarından elde edilen analiz sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo2. KSIHAÖ Dilsel Eşdeğerlik Çalışması Pearson Korelasyon Sonuçları

Madde No	n=38	r	P
İngilizce 1-Türkçe 1		0.72	$p<0.01$
İngilizce 2-Türkçe 2		0.78	$p<0.01$
İngilizce 3-Türkçe 3		0.74	$p<0.01$
İngilizce 4-Türkçe 4		0.54	$p<0.01$
İngilizce 5-Türkçe 5		0.75	$p<0.01$
İngilizce 6-Türkçe 6		0.76	$p<0.01$
İngilizce 7-Türkçe 7		0.76	$p<0.01$
İngilizce 8-Türkçe 8		0.64	$p<0.01$
İngilizce 9-Türkçe 9		0.85	$p<0.01$
İngilizce 10-Türkçe 10		0.46	$p<0.01$
İngilizce Toplam-Türkçe Toplam		0.83	$p<0.01$

Madde Analizleri: Öncelikle 10 maddelik KSİHAÖ'nin madde-toplam güvenilirlik değerleri incelenerek Tablo 3'de sunulmuştur. Madde toplam korelasyonu ölçekteki maddelerden alınan puanlar ile ölçeğin toplamından alınan puan arasındaki korelasyonların hesaplanmasıyla elde edilir (Büyüköztürk, 2011). Analiz sonucunda ölçekte yer alan her bir maddenin madde-toplam güvenilirlik değeri, referans olarak kabul edilen ($0,30 \leq$) değerden (Field, 2009) yüksek olduğu belirlenerek ölçekten herhangi bir madde çıkarılmamıştır. Analiz sonucunda ulaşılan değerler Tablo 3'de sunulmuştur:

Tablo 3: On Maddelik KSİHAÖ'nin Madde-Toplam Güvenirlik Değerleri

Madde No	Düzeltilmiş Madde-Toplam Korelasyon Katsayısı	Madde Silindiğinde Cronbach Alpha Değeri
1	0.565	0.852
2	0.542	0.854
3	0.506	0.857
4	0.749	0.836
5	0.630	0.846
6	0.566	0.852
7	0.453	0.861
8	0.716	0.839
9	0.638	0.846
10	0.411	0.865

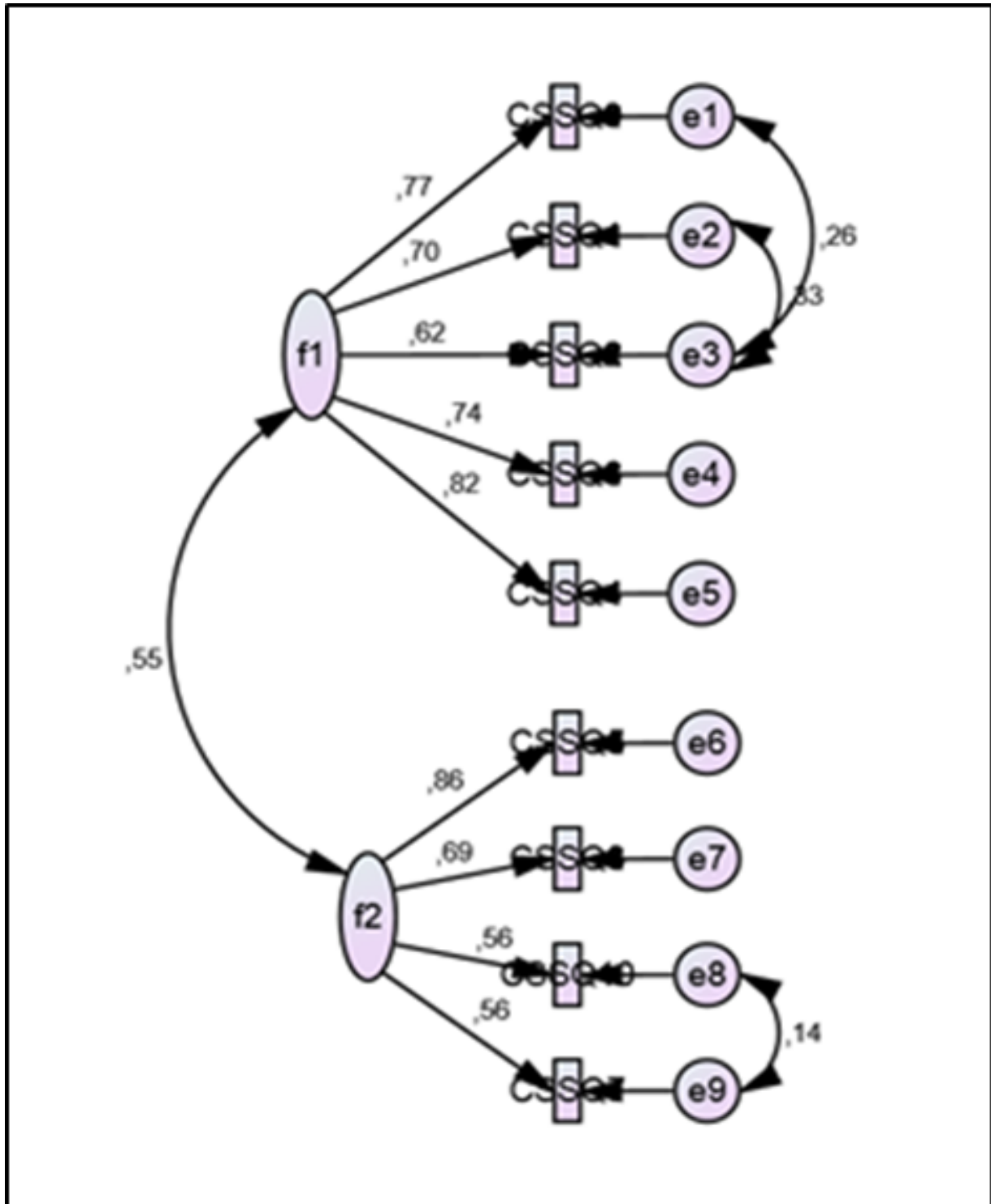
Yapı Geçerliliği: KSİHAÖ'nin faktör yapısını incelemek için öncelikle örneklemin veri analizine uygunluğu için analizler gerçekleştirilmiştir. Bunun için kullanılan analizler KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Barlett Sphericity testleridir. Analiz sonuçları incelendiğinde KMO değerinin 0,88 ve Barlett test değeri ise 2789.44 ($p < ,001$ $sd = 45$) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Field, 2009). Verilerin faktör analizine uygunluğunun belirlenmesi sonrasında Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. KSİHAÖ'nin on maddeye “Temel Bileşenler-Principal Component” ve eğik döndürme yöntemlerinden “Direct Oblimin” seçilmiştir. Analiz sonuçları değerlendirildiğinde Madde 8'in yüksek faktör yük değeri ile her iki faktöre yüklendiği (binişik madde) için bu madde ölçekten çıkarılarak analiz işlemi yeniden gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda dokuz madde ile yapılan KSİHAÖ'nin Açıklayıcı Faktör Analizi sonuçları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. KSİHAÖ'nin Faktör Yapısı ve Yükleri (n=510)

Madde No	F1	F2	Faktörlerin Açıkladığı Varyans%	Açıklanan Toplam Varyans %
Madde 9	0.81			
Madde 1	0.78			
Madde 2	0.75		%44	
Madde 6	0.70			
Madde 4	0.62			%64
Madde 5		0.77		
Madde 3		0.70		
Madde 10		0.63	%19	
Madde 7		0.58		

Tablo 4 analiz sonuçları incelendiğinde her bir maddeye ilişkin faktör yük değerleri ve maddelere ilişkin varyans değerleri görülmektedir. Yeniden dokuz madde ile gerçekleştirilen AFA analiz sonuçları değerlendirildiğinde; maddelerin faktör yük değerlerinin “0,58 -0,81” aralığında değiştiği ve maddelerin yüksek faktör yük değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Maddelerin açıkladığı varyans birinci faktör için %44 ve ikinci faktör için %19 olarak tespit edilirken maddelere ilişkin toplam varyans %64 olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar KSİHAÖ'nin iki faktörlü yapıyı desteklediğini göstermektedir.

Böylece toplam 9 madde ile KSİHAÖ'ne ilişkin oluşturulan modelin doğrulanması için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. DFA kuramsal temelden desteklenen faktörlerin gerçek verilerle uyumunu gösteren bir analizdir (Büyüköztürk, 2011). İki faktörlü modele ilişkin DFA sonuçlarını yorumlayabilmek için genel kabul görmüş uyum indekslerine bakılması gerekir. Aşağıdaki modele ilişkin yol diyagramı, standart uyum indeksleri ve modele ilişkin değerler tabloda verilmiştir.

Şekil 1: Kayak ve Snowboarda İlişkin Heyecan Arama Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçlarının Modele İlişkin Değerleri

Tablo5: Standart Uyum İndeksleri ve Modele İlişkin Uyum İndeksleri (Schermelleh ve diğ., 2003)

Uyum İndeksi	Mükemmel Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Model 1	
χ^2/sd	0-3	3-5	5.0	Kabul edilebilir uyum
CFI	$0,95 \leq CFI \leq 1.00$	$0,90 \leq CFI < .95$	0,95	Mükemmel uyum
GFI	$0,90 \leq GFI \leq 1.00$	$0,85 \leq GFI < .90$	0,95	Mükemmel uyum
AGFI	$0,90 \leq AGFI \leq 1.00$	$0,85 \leq AGFI < .90$	0,91	Mükemmel uyum
NFI	$0,95 \leq NFI \leq 1.00$	$0,90 \leq NFI < .95$	0,95	Mükemmel uyum
TLI	$0,90 \leq TLI \leq 1.00$	$0,85 \leq TLI < .90$	0,93	Mükemmel uyum
RMSEA	$0,00 \leq RMSEA \leq .05$	$0,05 < RMSEA \leq .10$	0,07	Kabul edilebilir uyum

Tablo 5 incelendiğinde ölçeğin ilk hali ile modele ilişkin değerlerin çoğunun yeterli uyum düzeyine ulaştığı ancak ki-kare değerinin düşmesi için birtakım düzeltmeler yapılmasının uygun olduğuna karar verilmiştir. Bu doğrultuda literatürde bazı modifikasyon önerilerinin dikkate alınması gerekliliği üzerinde durulmuştur (Hoe, 2008; Arrbuckle, 2012). Bunun için programda hata terimleri temelinde oluşturulan modifikasyon önerileri teorik modeli bozmayacak şekilde dikkate alınarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Model için önerilen modifikasyonlar değerlendirildiğinde e1-e3, e2-e3 ve e8-e9 hata terimleri arasında kovaryans oluşturularak modelin ki-kare değerinde önemli düzeltmeler olduğu görülmüştür. Gerekli modifikasyon işlemlerinden sonra modelin mükemmel ve yeterli uyum indekslerine ulaştığı ve Şekil 1’de sunulan yol diyagramında faktör yüklerini gösteren Lambda-x değerlerinin 0,55-0,86 arasında değiştiği görülmektedir. Alt boyutların adlandırılması için faktörler altında yer alan maddeler tek tek incelenmiş ve faktörler altında yer alan her bir maddenin birbiri ile anlam bakımından uygun olduğu belirlenerek birer isim verilmiştir. Bu doğrultuda heyecan arama literatürü dikkate alınarak birinci faktör “yenilik arayışı” ikinci faktör “risk arayışı” olarak adlandırılmış ve ölçeğin ismi örneklem grubu dikkate alınarak “Kayak ve Snowboarda İlişkin Heyecan Arama Ölçeği” (KSİHAÖ) olarak belirlenmiştir.

Güvenirlilik: KSİHAÖ’nin güvenirliliği için iç tutarlılık ve test-tekrar test yöntemleriyle hesaplanmıştır. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonrası 622 kayak ve snowboard katılımcısından elde edilen iç tutarlılık katsayısı “yenilik arayışı” alt boyutu için 0,86 ve “risk arayışı” alt boyutu için 0,77 olarak hesaplanmıştır. Cronbach Alpha güvenirlilik katsayısının 0,70 ve üzerinde olması ölçeklerin güvenirliliği için kabul edilebilir bir değer olduğu ifade edilmiştir (Büyüköztürk, 2011). Buna göre KSİHAÖ’nin alt boyutlarına ilişkin güvenirlilik katsayılarının yüksek ve kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmektedir. Analiz sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Dokuz maddelik KSİHAÖ’nin Cronbach Alpha Güvenirlilik Değerleri

Alt Boyutlar	Madde No (9 maddelik)	$\alpha 1$
Yenilik Arayışı	(9,1,2,6,4)	0.86
Risk Arayışı	(5,3,10,7)	0.77

$\alpha 1$: 9 maddelik özgün ölçeğin Cronbach Alpha (α) değeri

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: KSİHAÖ’nin zamana göre değişmezliğini ölçmek için 51 katılımcının ön-son test verisi üzerinden gerçekleştirilen analiz sonuçları incelendiğinde “yenilik arayışı” alt boyutu için korelasyon katsayısının 0,98 ($p<0,01$) olduğu; “risk arayışı” alt boyutuna ilişkin korelasyon katsayısının 0,98 ($p<0,01$) olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu değerler referans değerler kapsamında yer alması sebebiyle ölçeğin güvenilir olduğunu göstermiştir (Cohen, 1988; Huck, 2012). Ölçeğin ilk uygulaması ve ikinci uygulamasından elde edilen puan ortalamaları karşılaştırıldığında her iki ölçüm puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı saptanmıştır ($t=-1,894$. $p=0,060$). KSİHAÖ’ne ait test-tekrar test sonuçları Tablo 7’ de verilmiştir.

Tablo7. Test-Tekrar Test Analiz Sonuçları

KSİHAÖ Alt Boyutlar	İlk Uygulama	İkinci Uygulama	Analiz Sonuçları	
	$\bar{x} \pm ss$	$\bar{x} \pm ss$	r	p
Yenilik Arayışı	18.60±4.82	18.72±5.19	0.98	$p<0.01$
Risk Arayışı	9.39±3.84	9.72±4.13	0.98	$p<0.01$

TARTIŞMA

Bu çalışmada Thomson ve diğ. (2012) tarafından kayak ve snowboard sporlarına yönelik heyecan arayışı düzeyini ölçmek üzere geliştirilen Kayak ve Snowboarda İlişkin Heyecan Arama Ölçeği’nin (CSSQ-S; The Contextual Sensation Seeking Questionnaire for Skiing and Snowboarding) Türk popülasyonu için geçerlik ve güvenirliliğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ölçeğin kullanım izni alındıktan sonra uyarlama çalışmasına ilişkin çevri-geri çeviri, dilsel eşdeğerlik vb. adımlar sırası ile gerçekleştirilmiştir.

Ölçeğin dilsel eşdeğerlik uygulamasına ilişkin Pearson korelasyon katsayılarının 0,46-0,85 arasında, madde toplam puanlarında ise 0,83 ($p<,01$) olduğu belirlenmiştir. Korelasyon katsayısının mutlak değer olarak dikkate alındığında; 0,30-0,70 arasının orta, 0,70-1,00 arasında değerlerin ise kuvvetli düzeyde bir ilişkinin varlığını belirtmekte olduğu (Büyüköztürk, 2011) dikkate alındığında

KSİHAÖ'nin Türkçe ile İngilizce formu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu, ölçeğin dil eşdeğerliğini sağladığını göstermektedir.

Ölçek formunun faktör yapısını doğrulamak amacıyla yapılacak madde analizi öncesinde örneklem veri analizine uygunluğu anlamlı bulunmuştur. Bir başka söylemlerle veri, ölçeğin faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir (Büyüköztürk 2004, Field, 2009).

Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarındaki ilk ve öncelikli amacın, ölçülmek istenen konunun altında yatan örtük psikolojik değişkenin ortaya çıkartılması (Thompson ve Daniel, 1996; Erkuş 2007) önerisinden hareketle elde edilen veri seti önce AFA ile incelenmiştir. Bu yolla ölçeğin orijinal halinde ortaya konan tek boyutlu yapının doğrulanmaya çalışılması yerine, kendi kültürümüzde ortaya çıkacak olan yapının belirlenmesine (Erkuş, 2007) çalışılmıştır. Çünkü psikolojik değişkenler kültüre hatta grup farklılıklarına bile bağımlıdır (Hambleton, Merenda, & Spielberger, 2005). Bu gerekçeyle gerçekleştirilen AFA sonuçları değerlendirildiğinde orijinal ölçek maddelerinin iki alt boyutta temsil edildiği belirlenmiştir. Maddelerden birinin iki boyutta da yüksek madde değeriyle temsil edilmesi nedeniyle ölçekten çıkarılmıştır. Geri kalan maddelerin faktör yük değerlerinin yüksek olduğu tespit edilirken kalan dokuz maddeye ilişkin toplam varyans %64 olarak saptanmıştır. Türkçe ölçeğin yapısı elde edilen değerlerle orijinal ölçekteki AFA analizi sonuçlarıyla farklılaşmaktadır. Orijinal ölçekte madde faktör yükleri, 0,54-0,74 arasında değişmekte olup toplam ölçek Cronbach Alpha kat sayısı 0,88 olarak belirlenmiştir. $\lambda=4,94$ 'lik EFA ve toplam varyansın % 49,94 ifadesiyle ölçek tek boyutta temsil sergilemiştir (Thomson ve diğ. 2012).

AFA ile elde edilen modelin 9 madde ve iki alt boyutla doğrulanması amacıyla yapılan DFA sonucunda modelin mükemmel ve yeterli uyum indekslerine ulaştığı (χ^2/sd : 5, CFI: 0,95; GFI: 0,95; AGFI: 0,91; RMSEA: 0,07) saptanmıştır (Schermelleh ve diğ., 2003). Analiz sonucunda KSİHAÖ yer alan maddelerin faktör yük değerlerinin 0,55-0,86 arasında değiştiği belirlenmiştir. Bu gösterge faktör yük değerlerinin yeterli düzeyde olduğunu belirtmektedir. Buna göre KSİHAÖ'nin 2 faktörlü yapısının Türk kayak ve snowboard katılımcılarında doğrulandığı söylenebilir. Orijinal ölçek için gerçekleştirilen DFA sonuçlarında CFI: 0,93; AGFI: 0,97 ve RMSEA: 0,75 olacak biçimde kabul edilebilir ölçüdedir. Faktör yük değerlerinin de 0,66-0,85 arasında bildirilmiştir. 434 kayakçı ve snowboardçu üzerinde İtalyanca uyarlaması yapılan ölçeğin DFA ile yapılan uyarlama çalışmasında da ölçeğin faktör yapısının ara sıra ve devamlı biçimde kayak ve snowboard yapan katılımcılarda toplanan verilere iyi uyum sağladığını ve yakınsak geçerliliğine sahip olduğu belirtilmiştir (Claudia ve diğ. 2018).

Ölçeğin orijinalinden ve İtalyanca uyarlamasından farklı olarak ortaya çıkarılan birinci alt boyut "Yenilik Arayışı" ve ikincisi ise "Risk Arayışı" olarak adlandırılmıştır. Örnek maddesi "Daha önce hiç kaymadığım bir eğimli alanda kayak/snowboard yapmaktan hoşlanırım." olan Yenilik Arayışı alt boyutu, kayak ve snowboardçuların daha önce denemedikleri yeni ve değişik pist ve eğimleri aradıkları maddeleri ortaya koymaktadır. Örnek maddesi "Önümde ne olduğunu (yamaçtan aşağı sarkan kar korniş, ağaç, kesilmiş bir ağaç kütüğü, kaya) göremiyor olsam bile kaymaya başlarım" olan Risk Arayışı alt boyutu ise tehlikeli olarak tanımlanabilecek daha riskli hareketleri tercih ettikleri maddeleri altında toplamıştır.

Geçerlik analizleri sonrasında KSİHAÖ'nin güvenilirliği Cronbach alpha ve test-tekrar test yöntemleriyle hesaplanmıştır. DFA sonrası 622 kayak ve snowboard katılımcısından elde edilen iç tutarlılık katsayısı "Yenilik Arayışı" alt boyutu için 0,86 ve "Risk Arayışı" alt boyutu için 0,77 olarak hesaplanmıştır. Buna göre KSİHAÖ'nin alt boyutlarına ilişkin güvenilirlik katsayılarının yüksek ve kabul edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir. KSİHAÖ'nin zamana göre değişmezliğini ölçmek için gerçekleştirilen test-tekrar test analiz sonuçları değerlendirildiğinde "Yenilik Arayışı" alt boyutu için korelasyon katsayısının 0,98 ($p<0,01$) olduğu; "Risk Arayışı" alt boyutuna ilişkin korelasyon katsayısının 0,98 ($p<0,01$) olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu değerler referans değerler kapsamında yer alması sebebiyle ölçeğin güvenilir olduğunu göstermiştir (Cohen. 1988; Huck. 2012).

Orijinal ölçekte kullanılan yöntemle benzer biçimde her iki branştan da karışık biçimde seçilen farklı araştırma grubu ile gerçekleştirilen test tekrar test analizinde, uyarlanan ölçeğin güvenilirlik değerleri her iki alt boyutun da 0,98 ($p<0,01$) düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür. Orijinal ölçek çalışmasında da 31 kişiyle gerçekleştirilmiş olan test-tekrar test güvenilirlik katsayısı benzer biçimde 0,94 ($p<0,01$) olarak bildirilmiştir.

Orijinal ölçek 10 madde ve tek boyutlu olarak (Thomson ve diğ., 2012) kullanılmasına rağmen çalışmamızda yer alan analiz sonuçlarıyla doğrulanan iki alt boyutlu yapı, Türk kültüründeki kayak ve snowboardçular arasındaki heyecan arayış durumuna ilişkin kültürel farklılığı yansıtıyor olabilir. Gerçekten de Erkuş, (2007) bu durumu ifade ederken, uyarlanan ölçme araçlarında öncelikle ilgili kültürdeki yapının ortaya çıkarılması ve doğrulması gerektiğini belirtmiştir. Psikolojik değişkenlerin sadece kültüre bağımlı değil aynı zamanda grup farklılıklarına da bağımlı olabileceği (Hambleton ve diğ. 2005), bu nedenle öncelikle ölçeğin ölçtüğü altta yatan örtük psikolojik değişkenin ortaya çıkartılmasının (Thompson & Daniel, 1996) gerekliliği bildirilmiştir.

Özellikle faktörler altında yer alan maddeler tek tek incelendiğinde ulaşılan sonuç her bir maddenin birbiri ile anlam bakımından uygunluğunu göstermektedir. Ayrıca Thomson ve diğ. (2013) tarafından yapılan bir çalışmada, araştırmamızda kullanılan CSSQ-S ölçeğinin Zuckerman-Kuhlman Kişilik Anketi'nin Dürtüsel Heyecan Arayışı alt ölçeği (ImpSS; Zuckerman ve diğ., 1993) ile ilişkili bulunmuş olması, kayak/snowboard katılımcılarının kayarken öngörü ve planlama eksikliği duyduğunu (dürtüsellik alt boyutu ile) ve yeni ve heyecan verici deneyimler ve risk alma (ölçen heyecan arayışı alt boyutu) arzusuna sahip olduğunu göstermiştir Bu yaklaşımla kayak/snowboard katılımcıları katıldıkları etkinliklerde diğer spor katılımcılarından farklı bir takım duygu arayışlarında olabileceğini ortaya koyması açısından önem taşımaktadır. Kültür ve grup bağımlı ölçümler dikkate alındığında uyarlanan CSSQ-S'in orijinal yapısından farklı olarak iki boyut altında değerlendirmesi, Türkiye'deki kayak/snowboard katılımcılarındaki heyecan arayışı yaklaşımının sadece risk alma merkezli olmadığını aynı zamanda değişiklik, eğlence ve yenilik arayışına ilişkin ipuçları taşımakta olduğu izlenimi vermektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Elde edilen bulgular dikkate alındığında Türkçeye uyarlanan Kayak ve Snowboarda İlişkin Heyecan Arama Ölçeği (KSİHAÖ)'nin Türk kültüründeki kayak ve snowboard katılımcıları arasında alana özgü heyecan arama düzeyini ölçmede geçerli ve güvenilir bir araç olduğu söylenebilir. Betimsel yöntemle gerçekleştirilen bu çalışma birtakım sınırlılıklar da içermektedir. Öncelikle katılımcı sayısı ve veri toplanan kayak merkezi sayısı sınırlandırılmıştır. Uyarlanan ölçeğin yokuş aşağı koşma, sürme ve kaymayı içeren (dağ bisikleti, farklı branşlardaki katılımcılarla (dağ bisikleti, yamaç paraşütü, dağ kayağı vb.) genişletilmesi daha geniş bir evren grubuna erişim olanağı sağlanabilecektir. Ölçek kış sporlarındaki kişilik, heyecan, risk ve eğlence arayışına ilişkin betimsel ve deneysel çalışmalarda kullanılarak ulusal literatürümüzde düşük düzeyde veri bulunan bu alana katkı sağlanabilecektir. Bunun yanı sıra branşa özgü heyecan arayışı verilerinin diğer doğa ve macera sporlarına katılım motivasyonu, risk alma düzeyi gibi farklı psiko-sosyal değişkenlerle ilişkisi incelenerek alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Arbuckle, J., L. (2012). IBM SPSS Amos 19 User's Guide. www.amosdevelopment.com/download/amos.pdf
- Balcı, A. (2009). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeler (7. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Brislin, R.,W. (1986). The wording and translation of research instruments. (Lonner, W.,J. & Berry, J.,W. Eds.), Field methods in educational research, s. 137–164. Newbury Park, CA, USA: Sage Pub.
- Büyüköztürk, Ş. (2004). Veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum.(ss.181). Ankara: Pegem Yayınevi.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). Örnekleme yöntemleri. <http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAYFinal-Konulari.pdf> adresinden 14.03.2019 tarihinde indirilmiştir).
- Claudia, M., Sergio, A., Luca, S. & Grazia, M., M. (2018) Factorial validity of the Italian version of the Contextual Sensation Seeking Questionnaire for Skiing and Snowboarding (CSSQ-S) Applied Psychology Bulletin (Bollettino di Psicologia Applicata), Issue 283, p56-64. 9p.

- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Cusimano, M.D. & Kwok, J., 2010. The effectiveness of helmet wear in skiers and snowboarders: a systematic review. *British Journal of Sports Medicine* 44 (11), 781–786. doi: 10.1136/bjism.2009.070573
- Demirhan, G. 2003. Doğa Sporlarına İlişkin Riskin Algılanması. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 14 (1): 1-13.
- Demirhan, G., Aşçı H. F., Kangalgil, M. & Saraçbaşı, O. (2014). Perception of Risk and Attractiveness of Extreme Sports among Turkish University Students. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*. 25 (1), 11-22.
- Erkuş, A. (2007). Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında karşılaşılan sorunlar. *Türk Psikoloji Bülteni*, 13(40), 17-25. doi.org/10.14527/9786053183563b2.074
- Field, A. (2009). *Discovering Statistic: Using SPSS*. Sage.Los Angeles.
- Ferrando, P. J., & Chico, E. (2001). The construct of sensation seeking as measured by Zuckerman's SSS-V and Arnett's AISS: A structural equation model. *Personality and Individual Differences*, 31(7), 1121-1133. doi.org/10.1016/S0191-8869(00)00208-7
- Goma-i-Freixanet, M., Martha, C., & Muro, A. (2012). Does the sensation-seeking trait differ among participants engaged in sports with different levels of physical risk? *Anales De Psicologia*, 28(1), 223-232.
- Hambleton, R. K., Merenda, P. F. & Spielberger, C. D. (2005). *Adapting educational and psychological tests for cross-cultural assessment*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associations.
- Hoe, S.L. (2008). Issues and procedures in adopting structural equation modeling Technique. *Journal of Applied Quantitative Methods*, 3(1). 76-83.
- Huck, S. W. (2012). *Reading statistics and research* (6th edition.). Boston, MA. Pearson Education. 1-593.
- Kerr, J., H. & Mackenzie S., H. (2012). Multiple motives for participating in adventure sports. *Psychology of Sport and Exercise* 13 649-657
- Maher A., M., Thomson, C.,J. & Carlson, S.,R. (2015). Risk-taking and impulsive personality traits in proficient downhill sports enthusiasts. *Personality and Individual Differences* 79, 20–24, doi.org/10.1016/j.paid.2015.01.041
- Pedersen, M.D. (1997). Perception of High Risk Sport. *Perceptual and Motor Skills*. 85, 756-758, Doi: 10.2466/pms.1997.85.2.756
- Priest, S., & Gass, M. (2017). *Effective Leadership in Adventure Programming*, 3E. Human Kinetics.
- Ruedl, G., Abart, M., Ledochowski, L., Burtscher, M., & Kopp, M. (2012). Self reported risk taking and risk compensation in skiers and snowboarders are associated with sensation seeking. *Accident Analysis & Prevention*, 48, 292-296. Doi: 10.1016/j.aap.2012.01.031
- Ruedl, G., Pocecco, E., Sommersacher, R., Gatterer, H., Kopp, M., Nachbauer, W. and Burtscher, M. (2010) Factors associated with self-reported risk-taking behaviour on ski slopes. *British Journal of Sports Medicine* 44(3), 204–206. Doi: 10.1136/bjism.2009.066779
- Russel, K., Christie, J. &Hagel, B.E., (2010) The effects of helmets on the risk of head and neck injuries among skiers and snowboarders: a meta-analysis. *CMAJ* 182 (4), 333–340. Doi: 10.1503/cmaj.091080
- Schermelleh, E. K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating The Fit Of Structural Equation Models: Tests Of Significance And Descriptive Goodness-Of-Fit Measures. *Methods Of Psychological Research Online*, 8 (2): 23-74.
- Schumacher, R. E.& Lomax, R. G. (1996). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Scott, M.D., Buller, D.B., Andersen, P.A., Walkosz, B.J., Voeks, J.H., Dignan, M.B. & Cutter, G., (2007). Testing the risk compensation hypothesis for safety helmets in alpine skiing and snowboarding. *Inj. Prev.* 13, 173–177. Doi: 10.1136/ip.2006.014142

- Shealy, J.E., Ettlinger, C.F. & Johnson, R.J. (2005). Skiing trauma and safety: Fifteenth International Symposium, ASTM Special Technical Publication 1464. West Conshohocken, PA: ASTM International, pp. 59-66
- Stoel R. D., De Geus E.J. & Boomsma D.I. (2006) Genetic analysis of sensation seeking with an extended twin design. *Behav Genet* 36: 229–237
- Sulheim, S., Holme, I., Ekeland, A., Bahr, R., 2006. Helmet use and risk of head injuries in alpine skiers and snowboarders. *JAMA* 296, 919–924. Doi: 10.1001/jama.295.8.919
- Thomson, C., J. (2012) Seeking sensations through sport: an interdisciplinary investigation of personality and genetics associated with high-risk sport. Diss. University of British Columbia.
- Thomson C. J., Rajala A. K., Carlson S. R. & Rupert JL (2014) Variants in the Dopamine-4-Receptor Gene Promoter Are Not Associated with Sensation Seeking in Skiers. *PLoS ONE* 9(4): e93521. doi:10.1371/journal.pone.0093521
- Thomson, C. J., & Carlson, S. R. (2014). Personality and risky downhill sports: Associations with impulsivity dimensions. *Personality and Individual Differences*, 60, 67–72.
- Thomson, C. J., Morton, K. L., Carlson, S. R., & Rupert, J. L. (2012). The contextual sensation seeking questionnaire for skiing and snowboarding (CSSQ-S) development of a sport specific scale. *International Journal of Sport Psychology*, 43(6), 503-521. doi.org/10.7352/IJSP2012. 43.033
- Thomson, C., J., Hanna, C., W., Carlson, S. R., & Rupert, J. (2013). The -521 C/T variant in the dopamine-4-receptor gene (DRD4) is associated with skiing and snowboarding behavior. *Scand J Med Sci Sports*: 23: 108–113 doi: 10.1111/sms.12031
- Thompson, B. ve Daniel, L. G. (1996). Factor analitic evidence for the construct validty of scores: A historical overview and some guidelines. *Educational and Psychological Meas.*, 56, 197-208.
- Tomlinson, J & Leigh E. (2004). *Extreme Sports: In Search of the Ultimate Thrill*, Firefly: Books Ltd.
- Whiteside, S., P., & Lynam, D. R. (2001). The Five Factor Model and impulsivity: Using a structural model of personality to understand impulsivity. *Personality and Individual Differences*, 30(4), 669-689. doi: 10.1016/S0191-8869(00)00064-7
- Willig, C. (2008). A phenomenological investigation of the experience of taking part in 'Extreme Sports'. *Journal of Health Psychology*, 13(5), 690-702. doi: 10.1177/1359105307082459
- Zuckerman, M. (1994). *Behavioral expressions and biosocial bases of sensation seeking*. New York: Cambridge University Press.
- Zuckerman, M. (2007). *Sensation seeking and risky behavior* (pp. 3-49). Washington, DC: American Psychological Association. Doi: 10.1037/11555-000
- Zuckerman, M., Kuhlman, D. M., Joireman, J., Teta, P., & Kraft, M. (1993). A comparison of three structural models for personality: the big three, the big five, and the alternative five. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65(4), 757-768. doi: 10.1037//0022-3514.65.4.757

Yazar Notu: Bu çalışma Mustafa Demircan'ın Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon ABD'da 2019 tarihinde tamamladığı “Kayak ve snowboardçularda Kayak Merkezi Tercihi, Optimal Performans Duygu Durumu ve Heyecan Arayışı İlişkisinin İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

CITATION OF THIS ARTICLE

S.C., Dinç, M. & Demircan, (2019). The Contextual Sensation Seeking Questionnaire for Skiing and Snowboarding (CSSQ-S): The Study of Validity and Reliability in Turkish. *International Journal of Sport, Exercise & Training Sciences - IJSETS*, 2019, 5(3), 107–118, doi:10.18826/useeabd.575321